

DOMSTOLENS DOM
av den 28 november 1989*

I mål C-379/87

har High Court i Dublin till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den domstolen mellan

Anita Groener

och

Minister for Education and the City of Dublin Vocational Educational Committee.

Begäran avser tolkningen av artikel 48.3 i EEG-fördraget och artikel 3 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, s. 2, fransk version; svensk specialutgåva, del 05, volym 01).

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden O. Due, avdelningsordförandena sir Gordon Slynn, C. N. Kakouris, F. A. Schockweiler och M. Zuleeg samt domarna T. Koopmans, G. F. Mancini, R. Joliet, T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida och F. Grévisse,

generaladvokat: M. Darmon,

justitiesekreterare: J. A. Pompe, biträdande justitiesekreterare,

som beaktat yttrandena från

— Anita Groener, genom solicitor J. A. Reidy, under det muntliga förfarandet genom advokaten F. Clarke, SC,

* Rättegångsspråk: engelska.

- den irländska regeringen och City of Dublin Vocational Educational Committee, genom L. J. Dockery, Chief State Solicitor, i egenskap av ombud, under det muntliga förfarandet genom advokaterna R. Nesbitt och H. A. Whelehan,
- den franska regeringen, genom R. de Gouttes, under det muntliga förfarandet genom M. Giacomini, båda i egenskap av ombud,
- kommissionen, genom K. Banks, rättstjänsten, i egenskap av ombud,

som beaktat förhandlingsrapporten och den muntliga förhandlingen den 9 mars 1989, och

som hört generaladvokatens förslag till avgörande, framlagt vid sammanträde den 16 maj 1989,

meddelar följande

dom

- 1 Genom beslut av den 3 december 1987, som inkom till domstolen den 21 december 1987, har High Court i Dublin, i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget, ställt tre frågor om tolkningen av artikel 48.3 i EEG-fördraget och artikel 3 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, s. 2, fransk version; svensk specialutgåva, del 05, volym 01) för att kunna bedöma huruvida det är förenligt med dessa gemenskapsrättsliga bestämmelser att en nationell reglering som föreskriver att det för utnämning till en fast heltidstjänst som lärare vid en offentlig yrkesskola krävs bevis för tillräckliga kunskaper i iriska.
- 2 Dessa frågor har uppkommit inom ramen för en tvist mellan å ena sidan den nederländska medborgaren Anita Groener och å andra sidan den irländska utbildningsministern samt City of Dublin Vocational Educational Committee (nedan kallad "CDVEC"). Denna tvist beror på det faktum att utbildningsministern nekade till att utnämna Anita Groener till en fast heltidstjänst som bildlärare (Lecturer 1, Painting) anställd av CDVEC, på grund av att hon hade underkänts i ett språktest avseende hennes kunskaper i iriska.

- 3 Det framgår av handlingarna att, enligt avsnitt 23 punkterna 1 och 2 i Vocational Education Act 1930 (lag om yrkesutbildning), krävs utbildningsministerns godkännande av alla utnämningar som görs av varje Vocational Educational Committee vad gäller antalet anställda, deras kvalifikationer och löner. Inom ramen för sina befogenheter i detta avseende har utbildningsministern bland annat antagit två administrativa regleringar.
- 4 Det framgår av den första av dessa regleringar, Memorandum V7, som trädde i kraft den 1 september 1974, att den behöriga kommittén kan utnäma en person till en fast heltidstjänst inom vissa undervisningsområden, däribland just undervisning i konst, endast om den personen innehar ett examensbevis i iriska språket ett s.k. "Ceard-Teastas Gaeilge" eller har kunskaper som har erkänts likvärdiga av utbildningsministern. I denna reglering förbehåller sig ministern även möjligheten att bevilja medborgare från andra länder än Irland undantag från detta krav på språkkunskaper, förutsatt att det inte finns några andra sökande som helt uppfyller kraven för tjänsten.
- 5 Den 26 juni 1979 antog utbildningsministern en andra reglering, Circular Letter 28/79. Det framgår av punkterna 2 och 3 i denna reglering att en sökande som är vederbörligen kvalificerad och innehar Ceard-Teastas Gaeilge skall ges företräde till anställning som lärare och lärarassistent, lönenivå I. En sökande som inte innehar detta examensbevis kan anmodas att genomgå ett särskilt muntligt test i iriska (nedan kallat "testet"). Först efter att sökandena har klarat detta test kan de utnämnas till tillfälliga eller fasta heltidstjänster. Punkt 5 i denna reglering bekräftar att bestämmelserna i Memorandum V7, som föreskriver att möjligheten till undantag från kravet på språkkunskaper om det inte finns några andra sökande som helt uppfyller kraven för anställningen, även fortsättningsvis skall gälla.
- 6 I september 1982 fick Anita Groener en tillfällig halvtidsanställning vid College of Marketing and Design i Dublin, som hör till CDVEC. I juli 1984 sökte hon en fast heltidstjänst som bildlärare vid samma skola. Eftersom hon inte innehade Ceard-Teastas Gaeilge begärde hon dispens, vilket hon nekades. Detta avslagsbeslut motiverades med att det fanns andra sökande som innehade samtliga kvalifikationer för denna tjänst. Utbildningsministern godtog dock att hon skulle utnämnas, förutsatt att hon först klarade ovan nämnda test.
- 7 Anita Groener deltog under fyra veckor i en nybörjarkurs vid Gael Linn Institute och gjorde språktestet under den sista kursveckan, men utan framgång.

8 Såväl Anita Groener som hennes arbetsgivare försökte därefter förgäves uppnå att hon blev tillfälligt anställd som lärare på heltid under läsåret 1985/1986 eller att hon skulle beviljas dispens från kravet på bevis för kunskaper i iriska.

9 Anita Groener väckte då talan vid High Court i Dublin ("judicial review") mot utbildningsministern och CDVEC, och gjorde gällande att de krav som fastställs i Memorandum V7 och Circular Letter 28/79 strider mot artikel 48 i EEG-fördraget och mot bestämmelserna i ovan nämnda förordning nr 1612/68.

10 Eftersom High Court i Dublin ansåg att talan gav upphov till flera frågor om tolkningen av dessa gemenskapsrättsliga bestämmelser har den ställt följande tolkningsfrågor till domstolen:

- ”1. När det i lagar, förordningar eller andra administrativa bestämmelser föreskrivs att det, som en förutsättning för att erhålla en viss anställning i en medlemsstat, krävs att sökanden har goda kunskaper i ett av de två officiella språken i den medlemsstaten, ett språk som medborgare i andra medlemsstater normalt inte kan, men som de måste lära sig enbart för att uppfylla det nämnda villkoret, skall då artikel 3 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 tolkas så att den är tillämplig på sådana bestämmelser då dessa uteslutande eller huvudsakligen har till syfte eller effekt att utestänga medborgare från andra medlemsstater från den ifrågavarande anställningen?
2. Skall uttrycket ”den lediga tjänstens natur” som förekommer i artikel 3 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68, tolkas mot bakgrund av den irländska statens politik, som går ut på att personer som innehar den tjänsten skall ha goda kunskaper i iriska, när sådana kunskaper inte behövs för att utföra de uppgifter som hör samman med tjänsten?
3.
 - 1) Skall uttrycket ”allmän ordning”, som förekommer i artikel 48.3 i EEG-fördraget, tolkas så att det omfattar den irländska statens politik som går ut på att stödja och främja iriska som landets första officiella språk?
 - 2) Om svaret på den frågan är jakande, utgör då kravet att personer som söker en tjänst som lärare vid en yrkesskola på Irland och som inte har examensbeviset ”Ceard-Teastas Gaeilge” skall genomgå ett särskilt test i iriska för att bevisa sina språkkunskaper?

per för utbildningsministeriet, en inskränkning som är berättigad av hänsyn till den ovan nämnda politiken?"

- 11 För en utförligare redogörelse för omständigheterna i tvisten vid den nationella domstolen, rättegångens förlopp och de till domstolen ingivna yttranden hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i målet i dessa delar återges i det följande endast i den mån domstolens argumentation kräver det.
- 12 Det skall inledningsvis erinras om att enligt artikel 3.1 andra strecksatsen i förordning nr 1612/68 skall lagar och andra författningar i en medlemsstat inte gälla "när reglernas uteslutande eller huvudsakliga syfte eller effekt, även om de gäller oavsett nationalitet, är att utestänga medborgare i andra medlemsstater från den erbjudna anställningen". Artikel 3.1 sista stycket preciserar dock att detta inte gäller "i fråga om särskilda språkkunskaper som krävs på grund av den lediga tjänstens natur".
- 13 I detta hänseende framgår det av handlingarna i målet att kravet i de ifrågasvarande nationella bestämmelserna att bevisa att man har kunskaper i iriska, gäller utan åtskillnad för egna medborgare och medborgare i andra medlemsstater, utom möjligheten till dispens som gäller medborgare från andra medlemsstater.
- 14 Eftersom bestämmelserna i artikel 3.1 andra strecksatsen inte gäller i fråga om särskilda språkkunskaper som krävs på grund av den lediga tjänstens natur, är det lämpligt att först pröva den andra frågan som den nationella domstolen har ställt. Den frågan syftar huvudsakligen till att utröna om en fast heltidstjänst som bildlärare vid en offentlig yrkesskola är en tjänst av sådan natur att det är berättigat att kräva kunskaper i iriska.
- 15 Det framgår av handlingarna i målet vid den nationella domstolen att undervisning i konst, liksom undervisning i de flesta övriga ämnen vid offentliga yrkesskolor, huvudsakligen, om inte uteslutande, sker på engelska. Härav följer, som det anges i den andra tolkningsfrågan, att kunskaper i iriska inte är nödvändigt för att kunna utföra de uppgifter som specifikt hör samman med undervisning av detta slag.
- 16 Detta konstaterande är dock i sig inte tillräckligt för att den nationella domstolen skall kunna bedöma om det ifrågasvarande kravet på språkkunskaper är berättigat "på grund av den lediga tjänstens natur", i den mening som avses i artikel 3.1 sista stycket i ovan nämnda förordning nr 1612/68.

17 För att förstå den andra frågans räckvidd finns det inledningsvis anledning att betona att det på Irland råder särskilda förhållanden vad gäller språk, vilket också har framgått av handlingarna i målet. Artikel 8 i "Bunreacht na hEireann" (Irlands konstitution) föreskriver följande:

- "1. Iriska är landets nationalspråk och som sådant dess första officiella språk.
2. Engelska erkänns som landets andra officiella språk.
3. Genom lag kan man dock föreskriva att endast ett av dessa språk skall användas i ett eller flera officiella sammanhang, oavsett vilket, i hela landet eller i vilken del av landet som helst."

18 Även om iriska inte talas av hela den irländska befolkningen, vilket framgår av handlingarna i målet vid den nationella domstolen, så har de irländska regeringarna under många år fört en politik som syftar till inte enbart att stödja utan även att främja det språkets användning som ett uttryck för en nationell identitet och kultur. Det är av denna anledning som lektioner i iriska är obligatoriska för elever i grundskolan och frivilliga på gymnasienivå. Kravet att lärare i offentliga yrkesskolor skall ha vissa kunskaper i iriska ingår som en del av de åtgärder som den irländska regeringen har vidtagit inom ramen för denna politik.

19 Bestämmelserna i EEG-fördraget utgör inte hinder för att en medlemsstat antar en politik som syftar till att skydda och främja ett språk som samtidigt är landets nationalspråk och dess första officiella språk. Genomförandet av en sådan politik får dock inte innebära någon inskränkning av en grundläggande frihet som fri rörlighet för arbetstagare. De krav som följer av åtgärder som syftar till att genomföra en sådan politik får inte på något sätt vara oproportionerliga i förhållande till det mål som eftersträvas och det sätt på vilket de tillämpas får inte vara diskriminerande i förhållande till medborgare från andra medlemsstater.

20 Det skall medges att utbildning spelar en viktig roll för genomförandet av en sådan politik. Lärarna har därmed en betydelsefull funktion, inte bara på grund av deras undervisning, utan även genom deras deltagande i det dagliga livet i skolan och genom deras privilegierade relationer till eleverna. Det är mot bakgrund av detta således inte orimligt att kräva att de har vissa kunskaper i det landets första nationalspråk.

- 21 Härav följer att kravet på adekvata kunskaper i ett sådant språk, i den mån den kunskapsnivå som krävs inte är oproportionerlig i förhållande till det eftersträvade syftet, skall anses som ett krav som överensstämmer med de kunskaper som krävs på grund av den lediga tjänstens natur, i den mening som avses i artikel 3.1 sista stycket i förordning nr 1612/68.
- 22 Det skall även framhållas att om det enligt nationella bestämmelser ges möjlighet till dispens från detta krav på språkkunskaper när det inte finns någon annan sökande som helt uppfyller villkoren för den lediga tjänsten kräver gemenskapsrätten att denna befogenhet att bevilja dispens skall utövas av ministern på ett icke-diskriminerande sätt.
- 23 Dessutom utgör förbudet mot diskriminering hinder för att det ställs krav på att språkkunskaperna i fråga skall ha förvärvats inom det nationella territoriet. Det innebär dessutom att medborgare från andra medlemsstater skall ges möjlighet att göra om det muntliga testet som de inte klarade tidigare, när de på nytt söker en tjänst som lärare eller som lärarassistent.
- 24 Svaret på den andra frågan är således följande. En fast tjänst som lärare som utövas på heltid i en offentlig yrkesskola är en tjänst av sådan natur att det är berättigat att kräva språkkunskaper, i den mening som avses i artikel 3.1 sista stycket i rådets förordning nr 1612/68, förutsatt att ifrågavarande krav på språkkunskaper ingår som ett led i en politik för att främja landets nationalspråk, som samtidigt är det första officiella språket, och förutsatt att detta krav tillämpas på ett proportionerligt och icke-diskriminerande sätt.
- 25 Mot bakgrund av svaret på den andra frågan saknas det anledning att besvara den första och den tredje frågan.

Rättegångskostnader

- 26 De kostnader som har förorsakats den irländska regeringen, den franska regeringen och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 3 december 1987 förts vidare av High Court i Dublin – följande dom:

En fast tjänst som lärare som utövas på heltid i en offentlig yrkesskola är en tjänst av sådan natur att det är berättigat att kräva språkkunskaper, i den mening som avses i artikel 3.1 sista stycket i rådets förordning nr 1612/68, förutsatt att ifrågavarande krav på språkkunskaper ingår som ett led i en politik för att främja landets nationalspråk, som samtidigt är det första officiella språket, och förutsatt att detta krav tillämpas på ett proportionerligt och icke-diskriminerande sätt.

Due	Slynn	Kakouris	Schockweiler	Zuleeg	
Koopmans	Mancini	Joliet	O'Higgins	Moitinho de Almeida	Grévisse

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 28 november 1989.

J.-G. Giraud
Justitiesekreterare

O. Due
Ordförande